

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt II. Quid Smalcaldae Vorstius & Heltius egerint; & quid ab illorum
Coetu responsum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1537

Moguntinum; qui haud dubitanter eundem suavit; adiecitque, nisi uret, ipsius nimia seueritati vertendum quidquid infra votum accidisset; adeoque minus esse reprehendum, alicui haereticorum inurbanitati se exponere, & alicui apud Aulam obretractationi ex leui dignitatis dispendio, quam apud omnes Christianos infamiae, ex praepedita Ecclesiae concordia ob dignitatis obseruantiam inflexibilem: praesertim cum ibi quoque interfuturus esset Mathias Heltius, Caesaris Procancellarius, ab eo missus cum praualdis mandatis ad assensum à Lutheranis eliciendum. Quod prosperi successus spem faciebat, à quo semper rei gestae oritur commendatio; atque utcumque res cederet, commune illi cum Caesare periculum repulsae futurum; ac proinde eius ignominiae, quaecumque tandem foret (quippe cum tanto Principe diuisa) tum grauitatem tum exprobrationem diminutum iri. Mense igitur Februario anni 1537. perrexit Vorstius Smalcaldam, oppidum modicum quidem, sed munitum, montibusque circumseptum, ad finem celeberrimae Hercyniae syluae situm, adeoque parem tot belluarum conuentui sedem; cum eo, praeter multos Principes, Protestantiumque Ciuitatum delegatos, confluisent tunc illius sectae antesignani, Lutherus, Melancthon, Pomeranus, Bucerus, Urbanus Regius, aliique complures, tamen minoris famae, non minoris quidem impietatis Nuntius verò, & Caesaris Orator eodem ibi hospitio suscepti.

CAPVT II

Quid Smalcaldae Vorstius & Heltius egerint; & quid ab illorum Cœtu responsum.

Solicite Nuntius dedit operam, ut Saxonem alloqueretur: sed is eodem praetextu, quo antea suis in ditionibus, hic etiam colloquium recusauit: causatus rem, quantum ipse censebat, communem esse Cœtui vniuerso; proinde magis esse conferendum, ut ad illum iunctim referretur. Obiecit Vorstius, data sibi esse mandata, nuntiosque peculiare à Pontifice ad Septemvium, aliosque ex Principibus, non item ad Conuentum vniuersum; adeoque ipsi seorsim esse reddendos. Ita demum admissus coram Ducis consilio, duo Pontificis diplomata tradidit; alterum tanquam Septemviro, alterum tanquam Principi Saxonici circuli, futurumque Concilium indixit. Assurgens Saxo, ac subridens accepit diplomata; atque ut erant obsignata, super mensa reposita, postea cum iisdem Consiliariis secessit: pauloque post per eundem

se apud Nuntium excusauit, ad consueta urbanitatis officia se non redire, quòd acciretur ad Conuentum ob maximi ponderis negotia; significauitque se breuì responsa redditurum.

Durius se gessit Lantgrauus illius Consilij Vlyssès, quocumque priuato cum Vorstio sermone pertinaciter recusato. Verùm hi ambo Principes paucos post annos experimento didicerunt, eos, qui promptiores audentioresque præcurrunt ad inuadendam arcem, sub eius mœnibus mortem oppetere, tametsi postmodum arx capiatur.

Interim Heltius, quæ iniuncta sibi fuerant, ardentè exposuit: Promissum à Cæsare Concilium ad opus deduci, nec amplius spem ostentari, sed rem ipsam proferri: Indictum iam esse certo ac propinquo tempore, absque vlla rerum agendarum exceptione, absque conditionum laqueis, in vrbe penè Germaniæ finitima, à Principe Imperij cliente possessa: Hispaniam, Galliam, Poloniam, Italiam, & ferè omnes Germaniæ Principes illi consentire: A Protestantibus neque prudentiam neque studium Religionis supra ceteros Christiani nominis sibi arroganda: Egisse Cæsarem per se cum Pontifice, illudque testari, ne vmbra quidem suspicionis exploratà illius mente deprehendi: Proinde eos hortari, vt & Concilium excipiant, & eidem interfint pro Christi gloria, cuius mysticum Corpus dissidiis laceratum deplorabatur; pro salute propria, sese iniuicem communiētes aduersus communem hostem Mahometanum, qui & atrocius & propius minabatur illis Christiani Orbis Prouincijs; pro quiete Patriæ, quæ ob noua Religionis discrimina, ex ouili gregis charitate coalescentis, ferarum saltus euaserat inter se præliantium.

Hiscè suasionibus nonnulli Principum, Legatorumque Ciuitatum flectebantur; qui tamen propterea decreto mox exponendo minimè subscribere, sicuti contendeat Cæsaris Legatus à singulis præstandum, ad legitimam decreti formam; sed solum duo memorati Principes communi nomine subscribere. Horum seditioso consilio adhæsit pars Cœtus, seu numero seu viribus potior, ducta pleni dominatus ambitione, alij vt in populis, alij vt in literis regnarent: ita *quarentes solum*, vt de quibusdam scripsit Tertullianus, in *Capitolo Cælum*.

Idem itaque Heltio responderunt festo S. Mathiæ die, quod anno superiore Vergerio responderant: addentes, sibi Ducem Mantuæ haud satis notum: scire quidem, eius fratrem Romæ esse inter præcipuos Pontificis Senatores; ac proinde illius fidei sese committere nequaquam posse. Perinde ac si huiusmodi Princeps, quædam

Pars I.

S f

esset

* Literæ
Vorstij ar-
canis notis
ad Recalca-
tum 23.
Martij.

1537. esset icuncula Belgica, quæ nisi è proximo inspiciatur, obtutum la-
 ter; neque potius ingens Colossus è longinquo spectabilis; & qua-
 si par vinculum foret cum Pontifice ob fratris minoris natu Purpu-
 ram, ac cum Cæsare ob totius Principatus clientelam; cum sæpe
 contingat, eos Principes nullâ fraternæ Purpuræ habitâ ratione à
 Pontifice dissidere, & cum eo etiam bellum gerere. Quod & motu
 patuit per eandem occasionem, Mantuano Duce suam urbem
 Pontifici denegante, quam pro sede Concilij postulauerat, non si-
 ne graui illius indignatione, vt paulò post narrabitur. Quin et
 ipsa clientelæ ratio, quâ Mantuanus à Germania pendeat, natio-
 nes alias adeò retardabat, vt in mandatis vtriusque Nuntij ad Fer-
 dinandum Regem disertè appositum sit, præter fidei publicæ tabu-
 las petendum à Cæsare, vt Mantuanus, dum adesset ibi Concilium,
 clientelæ legibus solueretur: quamquam id postea deletum, ne
 grauior inde suspicio Germaniam inuaderet, quæ pars vt morbo
 laborans, delicatius vtique tractanda erat.

Addebant secundò, in Concilio opus fore suorum Ministrorum,
 Concionatorum, ac Theologorum præsentia; quod aiebant non
 mediocri detrimento futurum fuisse illis Ecclesijs, vbi extra Ger-
 maniam coiret Concilium. Atqui hæc ratio confecisset, nullam ex
 nationibus consensuram, vt Concilium in alieno solo celebraretur,
 quin etiam in ipsa Germania, Galliam simul & Italiam magnitudi-
 ne superante, vnamquamque Prouinciam meritò repugnaturam
 Concilio in alia Prouincia cogendo, cum ex ipsis altera ab altera
 magis distet, quàm earum complures distent Mantuâ.

Tertio loco reluctabantur Concilio, quòd in eo Præsules con-
 stituerentur iudices, iureiurando Pontificis obedientia obstricti. At
 ex ea causa multò magis oportuisset eorum Ministros à Concilio
 excludi, qui tamquam oracula se inter futuros arbitrabantur, Lu-
 therum inquam, Bucerum, aliosque ex religiosis familijs, qui so-
 lemni voto strictius professi fuerant obedientiam suis moderatori-
 bus, constitutis ac pendentibus à sola Pontificis auctoritate. Quem-
 admodum igitur ipsi huiusmodi votum pro irritò habebant, ac pro
 vinculo iniquitatis, adeoque ipsum securè perfringebant; ita vbi
 Episcopis in Concilio contigisset, habitum ab ipsis iusiurandum ir-
 ritum ac iniquum videri, illud pariter contempturos. Præterea hu-
 iusmodi ratiocinatio remouisset à Concilio non modò cunctos
 Ecclesiæ Antistites, adeoque eos omnes qui vnicè iudiciariam iuris-
 dictionem exercuerunt in Concilijs Oecumenicis, seu recentibus
 seu vetustis, ducto initio à Nicæno; sed etiam Regulares, aliosque
 plures.

plures, qui gradus alicuius insignia suscipientes, professi sunt subiectionem Pontifici tam in agendo quam in docendo, seque ad Fidem Romanam defendendam obstrinxere. Quid verò? Horum omnium loco laici ad ferendum suffragium admittantur? At allata ratio prohibebit, à Concilio Cæsarem, qui in sua inauguratione solemniter sanctè pariter pollicetur, se Apostolicæ Sedi obsecuturum; & cum eo reliqui Catholici Reges, qui vel dum Coronam suscipiunt, eadem solemniter profitentur, vel per Oratores suos solemniter etiam ritu promittunt Pontifici, se illi in Religionis negotiis obtemperaturos, eumque vti Christi Vicarium habituros: quare paulatim concluditur, Concilium non esse conflandum, nisi vel ex Græculis schismaticis, vel ex fece multitudinis, vilitate ignorantiaque aspernabilis.

6 Postremò nauiter obiectabant, se à Pontifice tamquam hæreticos per diploma proscriptos, ac proinde & illum & alios, qui ab eo penderent, sibi iudices nolle. Sed facilè intelligebatur, per ea obiecta magis peti Cæsarem, Reges Galliæ ac Poloniæ, ipsumque Britanniarum Regem, quam Paulum III. Hi enim iidem planè erant, qui per sua edicta seuerissimas pœnas contorserant in Lutheranos, tamquam in hæreticos, quod potissimum egerant Carolus, aliique Germaniæ Principes, postquam eos Wormatiæ & Augustæ publicè audiuerant. At contrà Paulus III. per obliquam enuntiationem, quæ in iudicio haud satis probat, hæreticos nominauerat. Vnde si quid roboris obtinebat ea ratio, potuissent æquius vti suspectos repudiare eos Principes, omnesque illis subiectos, & Synodum poscere ad solum Conuentum Smalcaldicum redactam. At sicuti omnes semel Catholici extiterant, ac postea veritate (vt aiebant) compulsi, ad eam Fidem impugnandam progressi fuerant; ita potuissent confidere, Pontificem, vel certè Episcopos, aliosque illarum partium, idem effecturos, vbi eadem illis veritas affulsisset.

7 Varia hisce responsionibus opposuit Heltius, absque alio relato emolumento, quam nouarum acerbiorumque accusationum in Romanum Pontificatum. Denique prima responsa illi reddita, Vortio quoque à Cœtu fuerunt communicata, cui postea Septemuir Saxonicus Pontificia diplomata reddi iussit, adhuc vt acceperat obsignata, ne vel ad vrbanum responsum, vel ad inurbanum silentium cogeretur. Cum Heltio etiam in alio concertatum: nam animosiores, non quietiores facti, vt vsuuenit, ex indulgentia Cæsaris Norimbergæ per ipsos extorta, contenderunt, ad eos pariter qui postea transfugerant, illam extendendam; etsi sancitum pactis erat,

Sf 2

ne

1537. ne quid interim noui vtriusque tentaretur. Præuam adeo consilium est, nimum subditis indulgere, quò illis fiat satis, vbi creditur indulgentia non ab amore, sed à timore suborta.

C A P V T I I I

Mantuani Ducis obstacula, ne Concilium Mantuæ cogatur.

Hic rei exitus, qui minus fortunatus Apostolicæ Sedi visus est, re verà conducibilis fuit; cum haud sanè dubium sit, si Protestantes Mantuano Concilio consensissent, obiectum enatum ne ibi celebraretur, ab ipsis Pontificiæ fraudi adscriptum iri, sinistram de eo per vniuersam Germaniam opinionem excitantibus. Dum igitur Vorstius aliique Nuntij promulgandæ Synodo dabant operam, Pontifex Frederico Mantuæ Duci diplomate significauit; Quamquam existimaret illi iam esse comperta, quæ de conuocando Mantuæ Concilio decreta fuerant; tamen velle se in præsentia de iisdem eum reddere certior. Pergebat; Ex eo palam fieri quantum & Pontifex, & Ecclesia vniuersa fiducia in eo reponerent, dum alter eius manibus sese crederet, altera in eius vrbem coalesceret: Postremò, ipsum rogare, vt cuncta opportunè pararet, quibus præscripto die tutò ac commodè hospites tam frequentes, tam nobiles exciperentur. Respondit Mantuanus; Antea eius res solùm famam sibi delatam, de qua nunc Pontificio diplomate certior reddebatur; quod, quantum arbitror, ille scripsit, non quòd promulgatum Concilij diploma quidquam amplius quàm mera forma non esset, sed quòd significaret, debuisse prius quàm res promulgaretur, id officij secum impendi; quamquam reuerà Pontifex ab initio sanctionem illam aperuerat Cardinali Mantuano Ducis fratri, à quo grates illi actæ; præterquam quòd rem vnà cum Cæsare constituerat, supremo Mantuæ Domino, & cui exploratam additæque illius Principis voluntatem sibi persuadebat. De reliquo iis literis Dux obstrictum beneficio animum, & voluptate gestientem præ se tulit, adiecto etiam subscriptioni *Mancipij Pontificij* titulo, promissoque quod in se esset, rerum omnium quæ opus erant apparatu.

At minimè verum est, quod illi Suauis appingit, eum inconsultè primùm concessisse Pontifici (nisi tacitè, sicuti diximus) se Mantuæ Concilium excepturum; postea verò re consultius inspectà, cœpisse opportuna cautè præsidia postulare. Quia iisdem literis ille Pontifici significauit, quemadmodum omni sollicitudine prospicendum

* 15. Februarij anno 1537.

* 24. Februarij anno 1537.

* Mandata Pontificis Nuntio apud Cæsarem, & Regem Romanorum, 1537.